

Som varaformann gjenvalgtes forsøksleder H. Hagerup og som varamenn til styret valgtes gårdbruker Nils Berg, sivilingeniør J. Minsås, sokneprest O. Røkke, gårdbruker O. Søgstad, kjøpmann Simon Engen og kjemiker Ulf Wirum, i stedet for ingeniør Kr. Refsås som er avgått ved døden.

Som revisorer gjenvalgtes fabrikkeier Chr. Christiansen og konservator S. Tiller, med ingeniør J. Minsås som varamann.

Som representanter til Det norske myrselskap gjenvalgtes landbrukskjemiker O. Braadlie og oppmålingsfullmektig Th. Løvlie, Sandvika.

Som sekretær og kasserer gjenvalgtes ingeniør Adolf Moen, Trondheim.

Som representant til landbruksuka i Trondheim gjenvalgtes ing. Moen.

Sekretær i Det norske myrselskap, landbrukskandidat Ole Lie, holdt foredrag om: «Maskinell myr dyrking» ledsaget av en hel del interessante lysbilleder. Etter foredraget viste hr. Lie en meget instruktiv fargefilm om bruken av forskjellige apparater for grøftegraving og drenering av myr til dyrking og til brenntorvdrift.

Arsmøtet, som ble holdt i Frimurerlojens lokaler var meget godt besøkt av interesserte tilhørere.

A. M.

JORDVERNKNONFERANSEN I ROMA, 21.-24. OKTOBER 1952.

Av Aasulv Løddesøl.

I. Innledning.

Det såkalte «Permanent European Working Party on Land and Water Utilization and Conservation» (Det permanente europeiske arbeidsutvalg for utnyttelse og bevaring av jord- og vannressurser), et organ som sorterer under FAO, holdt sitt første møte i Roma i tiden 21.—24. oktober 1952. Møtet var en fortsettelse av to tidligere jordvernkonferanser som FAO har arrangert i Europa, nemlig i Firenze 1948 og i Amsterdam 1950. *) Da var imidlertid ikke den permanente europeiske arbeidsgruppe dannet, derfor regnes møtet i Roma som det første i rekken. Møtet ble holdt i FAO's hovedkvarter (Viale delle Terme di Caracalla), det tidligere kolonidepartement, som den italienske regjering har stilt til FAO's disposisjon.

En av FAO's viktigste arbeidsoppgaver er å fremme og samordne

*) Forfatteren, som representerte Norge både ved de nevnte møter og ved konferansen i Roma, har i rapporter i «Tidsskrift for Det norske landbruk» nr. 5—6, 1949 og i «Meddelelser fra Det norske myrselskap», nr. 1, 1951, redegjort for de tidligere konferanser.

FAO's hovedkvarter i Roma hvor konferansen ble holdt.
(Viale delle Terme di Caracalla).

tiltak for en rasjonell utnyttelse og bevaring av de tilsluttede lands jord- og vannressurser. Selv om Vest-Europa er kommet langt på dette område, har en ansett det for ønskelig å ta opp denne arbeidsoppgaven også her. Hensikten med konferansen i Roma var følgelig å bygge ut det arbeid som allerede drives. Bakgrunnen for det hele er jo ønsket om å øke produksjonen av landbruksprodukter langt utover det som ville være en naturlig følge av utviklingen i etterkrigstiden for øvrig.

Det var et meget godt forberedt møte som FAO denne gangen innbød til. FAO's avdeling for «Land and Water Use Branch», sjef dr. J. Lossing-Buck, sto som arrangør. Forut for møtet hadde FAO engasjert professor dr. C. H. Edelman, Holland, som møtets generalsekretær, med det formål å besøke samtlige deltakerland og diskutere programmet med de oppnevnte delegerte. Samtlige anmeldte delegasjoner i 18 land hadde derfor sommeren 1952 hatt besøk av professor Edelman og fått klarlagt hvilke saker som i første rekke ville bli behandlet. Deltakernes rapporter var derfor vel forberedt.

I alt 15 europeiske land var representert ved Roma-konferansen, nemlig Tyrkia, Jugoslavia, Østerrike, Vest-Tyskland, Sveits, Italia, Spania, Portugal, Frankrike, Belgia, Holland, England (med Cypren), Danmark, Sverige og Norge. Også Hellas, Irland og Finland var anmeldt, men de delegerte fra disse land var i siste liten blitt forhindret i å delta. I alt deltok 32 delegerte i møtet, foruten noen observatører, bl. a. fra M.S.A. (Mutual Security Agency) i Roma. Også

de fraværende delegasjoner hadde avgitt rapporter som ble fremlagt under konferansen.

På vegne av FAO's generalsekretær, Mr. Norris E. Dodd, som var forhindret i å delta i åpningsmøtet, foretok dr. F. T. Wahlen, direktør for Agriculture Division ved FAO, åpningen av konferansen. Han uttalte bl. a.:

«Hvis det i det hele finnes et verdig objekt for internasjonalt samarbeid innen FAO's arbeidsområde, så er det nettopp når det gjelder jordvern, dvs. den rette bruk og bevaring av jord- og vannressursene, der som bekjent danner grunnlaget for hele menneskehetens eksistens. Vi beundrer i dag de vidunderlige vanningsanlegg fra oldtiden som våre forfedre konstruerte. Likeså beundrer vi den flid som ligger bak byggingen av de mange terrasser o. l. allerede for mange tusen år siden - da alt arbeid måtte utføres for hånd. Det er imidlertid ingen kompliment til vår generasjon, og til våre nærmeste forfedre, at vi har oppfattet våre viktigste naturherligheter - jord- og vannressursene - som selvfølgelig ting, og misbrukt dem på en slik måte at det har ført til omfattende jordødeleggelse. Heldigvis kan en i dag si at forståelsen for jordvern er vakt, i hvert fall blant ansvarsbevisste mennesker. Men ennå er det meget igjen å gjøre for å rette på mistak som er gjort. Og når det gjelder den fremtidige bruk av jord- og vannressursene, den viktigste arv som menneskeheten har overtatt fra forfedrene, er det om å gjøre at utnyttelsen skjer under hensyntagen til og ansvar overfor de kommende slekter».

Direktør Wahlen kom senere i sin åpningstale inn på bakgrunnen for innkallelsen og til programmet for konferansen, og uttalte ønsket om at denne måtte bli vellykket og til nytte for deltakerlandene. «Det er lett å lage mange resolusjoner som ikke er bindende for noen, men meget vanskelig å være realistisk nok til å begrense disse til oppgaver som en har et begrunnet håp om å kunne sette i verk. Det er mulig at en slik realisme vil resultere i at arbeidet går noe senere framover, men framgangen vil da bli mer organisk og av en solid natur», uttalte dr. Wahlen til slutt.

Til å ordne med dagsordenen m. v. for konferansen ble det på første møte valgt en komite bestående av professor G. Passerini (Italia), inspektør J. M. Gatheron (Frankrike), dr. B. Ramsauer (Østerrike), professor L. Dudley Stamp (England) og direktør G. R. Ytterborn (Sverige). Disse herrer fungerte etter tur som formenn for sesjonene. Professor C. H. Edelman fungerte som sekretær, og ble dessuten valgt som midlertidig formann mellom møtene for å sikre kontinuiteten i arbeidet og holde kontakten vedlike mellom medlemmene av arbeidsutvalget.

Programmet for konferansen var samlet under fire hovedpunkter, nemlig:

Fra venstre (første rekke): Dr. J. Lossing-Buck, professor L. Dudley Stamp, professor C. H. Edelman og dr. H. G. Dion.

1. Rapporter fra de delegerte om arbeidet i de enkelte land.
2. Oversikt over jord- og vannressursene.
3. Oversikt over mulige forandringer i utnyttelsen av jordarealene.
4. Utarbeidelse av spesielle planer for utnytting av jordarealene.

Under hvert av disse fire hovedpunkter ble en hel rekke av problemer tatt opp til behandling. I denne meldingen kan jeg bare kort nevne de saker som jeg anser for de viktigste.

II. Konklusjoner og tilrådinger.

Resultatet av drøftelsene under Roma-konferansen er samlet i en rapport som er sendt til alle deltakerlandenes regjeringer og til interesserte institusjoner for øvrig. I det følgende vil det bli gitt utdrag av denne rapporten, og dessuten referert — og delvis kort kommentert — de viktigste konklusjoner og tilrådinger som ble fattet.

1. Rapporter fra de delegerte om arbeidet i de enkelte land.

Under dette punkt på dagsordenen ble først referert de tiltak som ble ansett for å være direkte resultater av de tilrådinger som ble vedtatt på de tidligere jordvernmøter i Firenze og Amsterdam. Både fra Belgia, Cypern, Frankrike og Italia ble det meldt om gunstige resultater, kanskje først og fremst når det gjaldt innføring og utbygging av undervisningen i jordvern ved landbrukets

fagskoler og universiteter. Også Danmark, Tyskland, Holland, Sveits og Tyrkia kunne melde om framgang på enkelte områder.

For vårt lands vedkommende måtte jeg dessverre melde at de forslag som jeg i sin tid hadde sendt Statens Ernæringsråd og Utvalget for faglig hjelp i landbruket om en videre utbygging av jordvernundervisningen ved landbrukets fagskoler ikke hadde gitt positive resultater. Sistnevnte institusjon fant at den form for jordvernundervisning som indirekte gis innen andre fag, først og fremst jordkultur og jordbunnslære, måtte ansees for tilstrekkelig.

På den annen side kunne jeg meddele at det norske storting i forbindelse med den i 1949 vedtatte «Lov om vern mot jordøydelling» hadde bevilget en del midler til støtte av enkelte viktige tiltak i forbindelse med gjennomføringen av loven. De formål som blir tilgodesett med bidrag er:

- a. Avløsning av skadelige torvretter (bruksretter).
- b. Anlegg av kanaler i forbindelse med større fellesanlegg for utnyttelse av større brenntorvforekomster.
- c. Anlegg av torvtransportveier til fjerntliggende brenntorvmyrer.

Under dette hovedavsnitt av forhandlingene ble også avgitt melding om FAO's arbeid for utarbeidelse av et verdenskart over jorderosjonen. Det ble fra FAO-hold beklaget at det i Europa ikke var gjort noe på dette område siden Amsterdam-møtet. Enkelte delegerte uttalte dog sin store interesse for utarbeidelsen av erosjonskart over områder som var utsatt for vann og/eller vinderosjon. Det ble antydnet fra FAO-hold at det ville være av stor betydning om disse land — hvis de fikk noen rettleiding — kunne utføre sin egen kartlegging, da en ikke visste om det ble mulig å skaffe midler til dette arbeid i Europa. Hittil har bare land på den vestlige halvkule fått støtte fra FAO til slike undersøkelser. *)

2. Oversikt over jord- og vannressursene.

En lang rekke av spørsmål ble innordnet under dette hovedavsnitt, nemlig klima, jordbunnsforhold, plantevekst, topografi, hydrologi og hydrografi, og endelig den nåværende bruk av jorden og klassifikasjon av landarealene i regioner. Sistnevnte spørsmål ble introdusert av en av FAO's konsulenter i «Land Classification», dr. A. W. Peterson. Jeg skal referere de vedtak som ble fattet for hver enkelt av de foran nevnte spørsmål:

*) Under Amsterdam-møtet tok forfatteren den reservasjon at det ville være vanskelig å realisere planene om et erosjonskart for vårt lands vedkommende, i hvert fall på kort sikt. Den viktigste grunn for dette er etter mitt skjønn at vi mangler nøyaktige topografiske kart (og jordbunnskart) i stor målestokk, slik at erosjonskartene kunne utarbeides med tilstrekkelig grad av nøyaktighet. Dette er senere delvis imøtegått fra amerikansk hold, idet det opplyses at kravene til det topografiske underlag for erosjonskartene ikke er særlig strenge.

Fra møtesalen. De to første fra venstre: Professor R. J. F. Tavernier og direktør G. M. van der Cruyse, begge Belgia. Nr. 3 er den danske delegerte, avdelingssjef C. V. Schledermann-Larsen.

Klima.

De delegerte var enige om at de oppgaver som foreligger fra de forskjellige land angående klimaet var utilstrekkelige når det gjelder landbruksformål, da materialet som innsamles vanligvis tar sikte på å tjene andre interesser. En gruppe av de delegerte fremhevet først og fremst betydningen av å få ensartede regler for innsamling av data vedkommende fordunstning og transpirasjon. En annen gruppe fremholdt derimot særlig betydningen av å undersøke mikroklimaet, kanskje først og fremst for dyrking av verdifulle hagevekster. En samlet seg til slutt om følgende tilrådinger:

- a. De respektive lands regjeringer bør søke å etablere en nærmere kontakt mellom jord- og skogbruksorganisasjonene på den ene side og de meteorologiske institusjoner på den annen, slik at oppgaver over klimaforholdene blir innsamlet og bearbeidet på en slik måte at de i størst mulig utstrekning kan tjene landbruksformål.
- b. Det bør spesielt innsamles oppgaver over fordunstning og transpirasjon som kan danne grunnlag for en økonomisk utnyttelse av vannressursene og for studier vedkommende vannreguleringer m. v.
- c. I tillegg til de vanlige klimatologiske oppgaver bør det innsamles materiale til belysning av nedbørens hyppighet, varighet og styrke og av hyppigheten og intensiteten av tørkeperioder.

- d. De delegerte bør rådføre seg med de rette organer i sine respektive land for å finne ut hvilke skritt som bør tas for å fremme de tilrådinger som er nevnt foran, og rapporter om arbeidet bør tilstilles arbeidsutvalget.

Jordbunnen:

Arbeidsutvalget vedtok et forslag fra den belgiske delegasjon som gikk ut på å opprette en undergruppe for å fremme samarbeid mellom de forskjellige institutter for jordbunnskartlegging i Europa. Professor R. J. F. Tavernier fra Belgia ble foreslått som den første leder av denne undergruppen. Før øvrig ble betydningen av såvel detaljert som mer oversiktsmessig jordbunnskartlegging inngående drøftet. De tilrådinger som ble fattet under dette punkt var følgende:

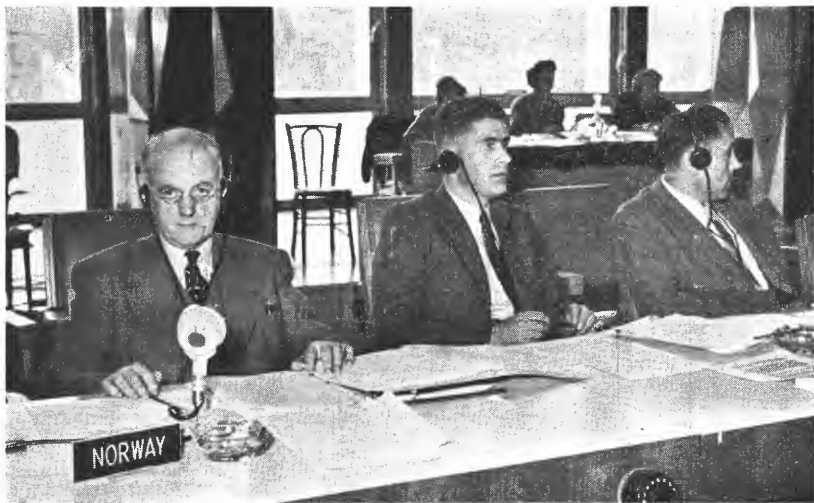
- a. Det bør organiseres en undergruppe for å fremme samarbeidet mellom de europeiske institutter for jordbunnskartlegging, og en bør om mulig søke å standardisere undersøkelser og kartfremstillingsmetoder.
- b. Alle europeiske land som ennå ikke har tatt opp detaljert jordbunnskartlegging på sitt arbeidsprogram, bør sette slike undersøkelser i gang selv om disse kanskje vil bli lite omfattende hvor det er vanskelig å skaffe midler til arbeidet.
- c. Det henstilles til alle europeiske regjeringer å sørge for at det blir utarbeidet et generelt jordbunnskart i mst. 1:1.000.000 eller større målestokk. *)
- d. Til all jordbunnskartlegging og andre undersøkelser i forbindelse med nydyrking og utbyggingsplaner bør såvidt mulig brukes vel kvalifiserte fagfolk.

Vegetasjonen:

Det var enighet innen arbeidsutvalget om at grundig kjennskap til planteveksten var et viktig grunnlag for planlegginger innen landbruket. De tilrådinger som ble fattet i denne forbindelse gikk ut på:

- a. At det bør settes igang undersøkelser og kartlegging av den naturlige flora omfattende både myrstrekninger, skog, slåttemark og naturlige beiter og annen udyrket mark. Likeså bør nytten av å studere forekommende ville planter på dyrket jord undersøkes.
- b. At det bør utarbeides vegetasjonskart i forbindelse med spesielle planer for utnyttelse av de nevnte naturherligheter.

*) Fra norsk side ble det tatt den reservasjon at utarbeidelsen av et slikt jordbunnskart for vårt lands vedkommende i alle tilfelle ville kreve lang tid.

Fra venstre, Norges delegerte, dr. Aasulv Løddesøl og to av de hollandske delegerte, professor F. Hellinga og dr. W. C. Visser.

Topografi:

Arbeidsutvalget fremhevet sterkt betydningen av luftfotografering som grunnlag for kartleggingsarbeider og andre undersøkelser. Spesielt ble Sveriges innsats på dette område, og arbeidet med et økonomisk kartverk i mst. 1 : 10.000, fremhevet som forbilde. Likeså ble nyere italienske metoder på luftfotograferingens område nevnt som betydningsfulle. Arbeidsutvalgets uttalelse under dette punkt gikk ut på:

Jord- og skogbruk bør gjøre seg full nytte av de luftfotografier som finnes, og materialet gjøres tilgjengelig for alle interesserte institusjoner. Hvor en ikke har luftfotografier, bør en overveie å anskaffe slike da de vil være til stor nytte for en rasjonell utnyttelse av jord- og vannressursene.

Hydrologi og hydrografi:

Under dette punkt på dagsordenen ble såvel overflatevannets som grunnvannets store betydning for produksjonen av mat ivrig diskutert. I nedbørfattige land hvor det ikke var foretatt særlige undersøkelser med tanke på vannressursenes betydning i landbruket, burde slike undersøkelser settes i gang. Arbeidsutvalget vedtok følgende tilrådinger:

- a. I alle land hvor det er konkurranse om vannet, bør en sørge for at det som kan skaffes, tildeles etter de enkelte næringers behov, i det en må huske på at uten tilstrekkelig vann er mat-

produksjon umulig. Av samme grunn bør landbruksinteressene få minst like høy prioritet som andre interesser der har behov for vann, f.eks. navigasjon, elektrisitetsforsyning, industri og husbehov.

- b. Hvert land bør foreta en inventering og undersøkelse av de samlede vannressurser, og likeså bør landbruksmyndighetene foreta en detaljert vurdering av landbrukets behov. Studier og vurderinger av vannressursene bør utføres ved å ta for seg spesielle nedbørsområder som studieneheter, selv om disse rettslig sett sorterer under forskjellige stater.
- c. Alle internasjonale vannreguleringsproblemer bør undersøkes på internasjonal basis.
- d. Hvor det er knapt om vann bør en ta opp spørsmålet om gjenvinning eller fornyet bruk av det vann som brukes både i hjemmene og på annen måte.

Den nåværende bruk av jorden og klassifikasjon av landarealene i regioner:

Arbeidsutvalget så spørsmålet om den nåværende bruk av jorden som et resultat av bosetning og utvikling gjennom mange hundre år, og en var enige om betydningen av å undersøke de topografiske, historiske, sosiale og økonomiske faktorer som har bidratt til denne utvikling. I enkelte land, f.eks. Portugal, Belgia, Sverige og Storbritannia var slike undersøkelser allerede i stor utstrekning utført, og det ble fremholdt at det samme burde gjøres i alle land. En fant det imidlertid utenfor arbeidsutvalgets kompetanseområde å ta opp til behandling et så stort spørsmål som en omfattende plan for jordens utnyttelse ville være. Særskilte tiirådinge på dette område ble derfor ikke vedtatt. En var imidlertid enige om at de behov som jord- og skogbruk stilte, måtte tilgodesees. Det ble dessuten spesielt pekt på at en unødige rassering av skog — ofte tilsynelatende i jordbrukets interesse — kan føre til jorderosjon, tap av overflatevann og flomfare, og til forsumpning og myrdannelse p.gr.a. nedsatt fordunstning og transpirasjon og følgelig til betydelige økonomiske tap.

Videre var arbeidsutvalget enig om at jordbrukets og skogbrukets interesser burde tilgodesees på like fot med andre interessers arealbehov, eksempelvis industri, bergverksdrift, boligbygging, parker og fredede områder, transport, militære behov o. l.

Noen detaljert diskusjon om klassifikasjon av landarealene og nytten av lokale karter m. v. ble ikke tatt opp da en var av den oppfatning at disse emner burde tas opp på et senere møte.

3. Oversikt over mulige forandringer i utnyttelsen av jordarealene.

Også under dette hovedavsnitt av programmet ble tatt opp en rekke spørsmål til drøfting. Særlig ble de fremlagte planer for en rasjonell jordutnyttelse i Østerrike og Portugal fremhevet som inte-

ressante. Arbeidsutvalget rådde til at representanter for de øvrige land burde studere de nevnte lands planer i marken, nemlig det østerrikske «Meliorations-Kataster» og den portugisiske «Plano de Fomento Agrário», som kunne danne forbilde for generelle planer for utnytting av et lands jord- og vannressurser.

I det følgende skal jeg ta for meg de enkelte spørsmål som ble behandlet under dette avsnitt av forhandlingene:

Kunstig vanning:

Kunstig vanning vinner som bekjent mer og mer terreng i Nord- og Sentral-Europa. Arbeidsutvalget diskuterte derfor ønskeligheten av å samle det materiale som foreligger i de forskjellige land. Videre ble ønskeligheten av å studere den økonomiske side ved vanningen og søndere mulighetene for utvidet vanning livlig diskutert. Betydningen av å sammenlikne de erfaringer som allerede er innvunnet på dette område, ble også fremholdt. De tilrådinger som en til slutt samlet seg om var disse:

- a. Alt foreliggende materiale angående kunstig vanning, innbefattet de aktuelle faglige problemer, antatte utgifter og fordeler m. v. ved vanning bør innsamles og tilstilles arbeidsutvalget.
- b. At regjeringene i de forskjellige land lar undersøke mulighetene for utvidet kunstig vanning.
- c. At alle normer som angår det årlige vannbehov m. v. blir uttrykt i internasjonalt anerkjente mål, refererende til det areal som blir vannet.

Drenering:

De fleste av de land som var representert ved konferansen arbeidet med omfattende dreneringsplaner, og de delegerte kunne melde om fremgang og økt produksjon som følge av drenering og tørrleggingsarbeider både innen jord- og skogbruk. Derimot hadde bare noen få land gjennomført en virkelig oppmåling av de arealer som trenger drenering. Arbeidsutvalget fattet følgende vedtak i denne sammenheng:

At regjeringene fremmer arbeidet med en detaljert oppmåling av de arealer som bør grøftes, innbefattet grunne innsjøer og sumper, og at en i fremtiden baserer sine dreneringsplaner på resultater av en fullstendig undersøkelse som kan gi et helhetsbilde av vedkommende arealer.

Områder som kan beskyttes mot flom.

I enkelte land i Europa er flomproblemet av betydelig økonomisk interesse. Arbeidsutvalget anbefalte i denne forbindelse:

At regjeringene i de land hvor flomfaren spiller en betydelig rolle, sørger for at spørsmålet om reguleringstiltak i flomvassdrag blir studert for vedkommende vassdrags hele nedslagsområde og ikke bare for enkelte deler av dette.

Rasjonell utnyttelse av myrene:

I alle land i Nord-Europa er spørsmålet om en rasjonell utnyttelse og oppdyrking av myr viktige spørsmål. På dette område er det allerede innvunnet verdifulle erfaringer som hittil har vært lite nyttet internasjonalt. Synkingen av myrene etter drenering og dyrking, ble fremholdt som et særlig vanskelig problem i en rekke land. Som et middel til å redusere sammensynkingen og jordsvinnet, ble det anbefalt å holde høy grunnvannstand.

Konklusjon: Arbeidsutvalget råar til at land hvor myr dyrkingen spiller en betydelig rolle, samarbeider om de myrundersøkelser som er aktuelle i denne forbindelse. Erfaringer og kunnskaper som erverves på dette felt bør utveksles gjennom arbeidsutvalget.

Saltholdige, sumpige kyststrekninger:

I enkelte europeiske land danner saltholdige og sumpige jordvidder langs kystene en viktig jordreserve. Utnyttelsen av slike strekninger har en meget stor erfaring for i Holland, og erfaringer som er innvunnet der vil sikkert være verdifulle også for andre land som vil gå i gang med dyrking av slike jordvidder. Arbeidsutvalget uttalte i denne forbindelse:

- a. At en i land med store arealer av saltholdige, sumpige kyststrekninger overveier mulighetene for innvinning av disse områder.
- b. At en nytter de rike erfaringer som Holland sitter inne med på dette område.

Jordsmonn med kompakt undergrunn:

Mulighetene av å dyrke eller forbedre mark med hard eller kompakt undergrunn ble også tatt opp til drøfting. Flere delegerte nevnte at det på dette område allerede var høstet verdifulle erfaringer i enkelte land både når det gjaldt jordbunnsforhold og selve teknikken ved jordforbedringen.

Konklusjon: Arbeidsutvalget tilrår at regjeringene i de respektive land utveksler rapporter om de erfaringer som en allerede har når det gjelder forbedring av jord med kompakt undergrunn.

Ufruktbare jordarealer med gode fysiske egenskaper:

Også dette spørsmål var oppført på dagsordenen. Det gikk fram av diskusjonen at det i mange land fantes ganske store vidder av slik jord som nevnt ovenfor, og hvor tilgangen på vann — og klimaforholdene for øvrig — var gunstige. Ved sterk gjødsling ville det lønne seg å dyrke slik jord. Det ble ikke fattet noe særskilt vedtak i denne forbindelse, men arbeidsutvalget ville henlede regjeringenes

oppmerksomhet på forholdet, da oppdyrking av slike arealer kunne bety et vesentlig bidrag til å øke matproduksjonen i vedkommende land.

Konsolidering av oppstykkede jordeiendommer:

Arbeidsutvalget drøftet en del av de mange — og vanskelige — problemer som melder seg i enkelte distrikter i forbindelse med å samle oppstykkede jordeiendommer til større enheter. Dette spørsmålet har forøvrig to sider. I første rekke kommer samling av arealer som tilhører samme eier eller samme bruk. Den annen side refererer seg til spørsmålet om å endre selve eiendommenes størrelse, f.eks. ved sammenslåing av flere små bruk. Den sistnevnte måten er den vanskeligste fordi en da støter på en rekke vanskelige økonomiske og sosiale problemer.

Flere av de delegerte kunne melde om tilfredsstillende resultater av en bedre arrondering av eiendommene i forbindelse med utførte drenerings- vannings- og veianlegg m.v. Det ble imidlertid fremholdt fra enkelte hold at virkningen av slike forbedringer bare er midlertidig, da bl.a. overdragelse av eiendommer ved arv, og ustabile forhold når det gjelder familienes arbeidskraft, lett kan endre forholdene. Arbeidsutvalget besluttet å uttale:

Det anbefales at regjeringene foretar en utveksling av rapporter angående de erfaringer som vinnes vedrørende konsolidering av oppstykkede jordeiendommer. Likeså anbefales at resultatene vurderes på bakgrunn av de i et hvert enkelt tilfelle foreliggende sosiale og økonomiske forhold.

Områder som trenger jordverntiltak:

Under dette punkt på dagsordenen ble bl. a. diskutert nødvendigheten av et videre samarbeid når det gjelder å fremheve betydningen av forskjellige jordverntiltak, vedlikeholdsarbeider m. v. Spesielt ble jorderosjonsproblemer på dyrket mark trukket fram som vanskelige å bekjempe. En hensiktsmessig driftsordning og god jordkultur, som bl.a. fremmer gunstige strukturforhold og en god gjennomtrengelighet i jorden, ble nevnt som viktige hjelpemidler mot jorderosjonen. Viktige tiltak for å oppnå dette er opplysningsarbeid, veiledningstjeneste og demonstrasjoner. Følgende tilråding ble resultatet av diskusjonen:

Arbeidsutvalget tilrår at alle regjeringer som er representert, beforder tiltak, *også innen undervisningen*, som kan fremme god drift av jorden, og som kan hindre at dyrket jord blir brukt på en slik måte at det medfører jorderosjon eller at jordens produktivitet blir nedsatt. Slikt jordvern- eller forbedringsarbeid bør også omfatte bearbeiding av jorden med tanke på økt produksjon, og likeså kontroll av arealer med

kunstig vanning, som kan være utsatt for overdreven utvasking, eventuelt for opphopning av salter.

4. *Utarbeidelse av spesielle planer for utnyttning av jordarealene.*

De rapporter som de delegerte hadde avgitt viste at det i Europa brukes store summer i forbindelse med tiltak som tar sikte på en rasjonell utnyttelse av jordarealene. Det viser seg at de midler som brukes til gjennomføring av slike prosjekter utgjør det mangedobbelte av hva som investeres i landbruksforskning, undervisning og opplysningsvirksomhet. Videre viser det seg ofte at planene som ligger til grunn for slike prosjekter — i mange land — ikke alltid bygger på rasjonell forskning og grundig forarbeid. Mens det innen industrien er vanlig å bruke 2 % av kapitalen til forskning med tanke på forbedrede produksjonsmetoder eller til framstilling av nye produkter, blir bare en liten brøkdel av de beløp som legges ned i utbyggingen av landbruket brukt til forskning. De store summer som brukes for å fremme en rasjonell utnyttelse av landenes jord- og vannressurser, ville utvilsomt kunne nyttes bedre hvis en meget større prosent ble brukt til undersøkelser. Dette gjelder ikke bare en omhyggelig forberedelse av de enkelte planer, men også en kontinuerlig forskning på det praktisk-tekniske område. Forskningsarbeid er mer enn et grunnlag for utbyggingsprogrammet, forskningen må fortsette helt fram til planene er realisert, ja, enda lenger. Eksempel på dette har en bl. a. fra Holland, hvor dette prinsipp er anerkjent.

Arbeidsutvalget var oppmerksom på at grunnlagsforskning var like viktig som spesiell eller anvendt forskning, som er nevnt foran, men var allikevel enstemmig av den oppfatning at spesialisert forskning på alle stadier i et utbyggingsprogram hittil har fått altfor liten støtte i de fleste europeiske land. I denne forbindelse ble pekt på nødvendigheten av å undersøke de økonomiske resultater som er oppnådd for prosjekter som allerede er fullført. Arbeidsutvalget ville derfor tilrå:

- a. Ved utarbeidelse av planer for prosjekter innen landbruket, må det økonomiske, administrative og faglige grunnlag være basert på grundige vitenskapelige undersøkelser. Vedkommende myndighet som skal forestå kartlegging og undersøkelser angående de topografiske, økonomiske og sosiale faktorer som er viktige for vedkommende prosjekt, må få tid og utstyr til å innsamle det materiale som trengs for planleggingen. Videre bør den samme myndighet på alle stadier av utbyggingen, følge arbeidet på like fot med de som får ansvaret for planleggingen og utførelsen.
- b. Alle oppgaver og rapporter som er utarbeidet før utførelsen settes i verk, bør suppleres med undersøkelser av de resultater som oppnåes når programmet er fullført.

Slutningsbemerkinger.

«Det permanente europeiske arbeidsutvalg for utnyttelse og bevaring av jord- og vannressurser» er delt i to undergrupper, en for Sør-Europa og en for Nord-Europa. Møtet i Roma var et fellesmøte for begge grupper. Den sør-europeiske gruppen, bestående av de delegerte fra Italia, Tyrkia, Jugoslavia, Spania, Frankrike og Cypern, møttes til en egen sesjon for å diskutere spørsmål av særlig interesse for Sør-Europa. Da de tilrådinger som denne undergruppen fattet er av mindre interesse for vårt land, skal jeg ikke referere disse her.

Flere av de konklusjoner og tilrådinger som ble fattet i det felles arbeidsutvalg er mer eller mindre aktuelle i de land som var representert ved konferansen. Som regel er imidlertid konklusjoner og tilrådinger avfattet i så generelle former at alle delegerte fant å kunne tiltre disse.

En viktig beslutning som ble vedtatt på det siste møtet var at de delegerte skulle holdes personlig ansvarlig for at rapporten fra møtet ble sendt til de rette myndigheter innen de respektive land. Arbeidsutvalget håpet på denne måten å nå fram til — og vinne gehør for — de tiltak som en mener er viktige og bør settes i verk i de enkelte land.

Etter konferansen ble det arrangert en ekskursjon til De pontinske sumpene («Agro Pontino»). Dette område begynner ca. 40 km sør for Roma og strekker seg sørover i ca. 50 km lengde til byen Terracina. Da jeg tidligere har gitt en utførlig melding om dette gigantiske foretagende («Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 4, 1949»), skal jeg her bare tilføye at ved utgangen av 1951 var i alt ca. 70.000 mennesker plassert innen det tørrlagte og innvundne område, hvor det før kultiveringsarbeidene begynte bare bodde ca. 2.000 mennesker. Arbeidet med anlegg av nye bruk pågår fremdeles, men ikke i samme raske tempo som i 1930-årene. Ødeleggelsene som ble foretatt under siste krig er en medvirkende årsak til dette, men nå er krigsskadene stort sett utbedret. Dessuten er veier, kanaler, diker, pumpe- og vanningsstasjoner m. v. for en stor del anlagt. Forholdene ligger m.a.o. godt tilrette for videre kultiveringsarbeid og anlegg av en rekke nye bruk.
